

PASAULINIS PARLAMENTINIS KONGRESAS

„PASAULIO ATEITIS“

2023 m. gegužės 12–13 d., Vilnius

I PLENARINĖ SESIJA: GEOSTRATEGINĖ PASAULIO REKONSTRUKCIJA

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų viceministrės, paskirtosios Europos Sąjungos misijos
Jungtinėse Amerikos Valstijose vadovės

Jovitos Neliupšienės kalba

Žmonijai visada reikia gilaus sukrėtimo, kad pasikeistų tarptautinė tvarka. Kruvinų karų ir žudynių.

Būtent dabar atsirado prielaidos kurti naują tvarką. Žiaurumas, beprotybė, pranokstanti bet kokią logiką. Visi nusikaltimai apskritai: karo nusikaltimai, nusikaltimai žmoniškumui, agresijos nusikaltimai, plėšikavimas ir pan. Tarptautinė tvarka atvirai pažeista. Nebuvo jokios erozijos, nei užmaskuotų veiksmų, pasaulinė tvarka tiesiog išnyko.

Ir mes žinome, kad pasaulis jau niekada nebebus toks, koks buvo. Tai sukrečia.

Galime tikėtis tik dar didesnės nežinios ir grėsmių. Galima išeiti iš proto.

Galime būti tikri, kad tikriausiai mums tenka didžiausia mūsų kartos užduotis. Kaip sako jaunimas - pagarba.

Būtų neatleistina nuodėmė nepasinaudoti šia galimybe. Pakeisti naratyvą iš „jei gali išgyventi“ į „sukurti viską iš naujo“. Ir pagal mus.

Pagrindinis kelias – pripažinti tiesą. Įvertinti ir pasmerkti nusikaltėlius. Užtikrinti, kad tie, kas įsakė vykdyti skerdynes, būtų patraukti visiškai atsakomybėn. Pavadintume tai specialiu tarptautiniu tribunolu, kurį kuo labiau paremtų visas pasaulis. Netgi pats tribunolo steigimo procesas gali padėti atskirti ir suvienyti draugus.

Antra, turime tikėti demokratija. Kartais tai sunkiau nei tikėti meile. Varžovai naudojami mūsų netikėjimu demokratija, nes ji yra mūsų pamatas. Kai kurie sako, kad autokratai veikia efektyviau. Galbūt tai tiesa, bet neilgai. Tačiau vakarietiškas protas yra linijinis ir paremtas ilguoju laikotarpiu. Žmonės visada sieks laisvės, mūsų vaikai taip pat.

Susivieniję tarpusavyje ir demokratiname pasaulyje, gausime pasitikėjimo ir stiprybės.

Trečia, kartais mums reikia tiesiai šviesiai pasakyti, kad politika turėtų būti svarbesnė už ekonomiką. Nuolaidžiavimas pasitelkiant ekonominius ir verslo ryšius nepasiteisino. Priešai

pasinaudojo kiekviena galimybe praturtėti, nepaisydami jokių demokratinių vertybių. Pagaliau galime pasimokyti iš savo naivumo.

Kyla klausimas, ką daryti.

Padėti Ukrainai ginklais ir leisti Rusijai pralaimėti. Laimėtojai kuria ir keičia istoriją, kiti turi tik savo istorijas. Ar esame geostrategiškai užprogramuoti pergalei? Lietuva tikrai taip, o argi mes visi – ne?

Pirmiausia būtina, kad vakarai, kuriuos apibrėžia vertybės, bendradarbiautų nuoširdžiai ir glaudžiau. Nedemokratiškų šalių yra daugiau, jie mus nugalės ginklais. Esame skirtingų valstybių kompanija. Turime įvairių interesų, bet vieną tikslą - piliečių teises ir gerovę, paprasčiausiai - ginti jų orumą. Tai prisimindami, galime lengvai įveikti vidinius nesutarimus. Ar tai būtų TRI, duomenys, skirtingi mokesčiai, ar energetiniai sprendimai. Vienybė yra tai, ko labiausiai bijo priešininkai ir ką jie labiausiai puola.

Antra, mums reikia aktyviai bendrauti su vadinamaisiais „pasaulio pietumis“. Jie gali pakeisti pasaulio pusiausvyrą. Investicijos ir pagalba žmonėms nėra naujas kolonializmas. Jei atliepsime jų poreikius ir gyvenimus, jie bus priims mūsų vertybes. Lengvi pinigai yra naujas kolonializmas. Dar blogiau - pavergimas, nes perkami žmonių protai.

Trečia, turime didinti ekonomikos tvarumą. Didinti atsparumą ir palaipsniui atsisakyti liguistos tiekimo priklausomybės. Europos Komisija pateikė keletą pasiūlymų, padedančių diversifikuoti mūsų ekonomiką. Tačiau svarbiausia – kiekviena valstybė ir jos noras atsiskirti nuo autokratų. Rizikos mažinimas yra mums naudingas. Atsiejimas būtinas, jei norime gyventi realybėje.

Galiausiai, turime būti pasiruošę gintis. Bijau, kad tai dar ne pabaiga. Kerštas yra labai žmogiškas. Gynybiniai pajėgumai atgrasys priešininkus kur kas geriau nei pareiškimai. 1, 2 ar 3 procentai yra žaidimas skaičiais. Paklauskite savo žmonių, ar jie jaučiasi saugūs. Tai yra atspirties taškas.

Galite sakyti, kad viskas yra akivaizdu. Tačiau nuo ko pradėti? Mus stabdo tik baimė. Ji vėlgi yra žmogiška. Tačiau kai ant kortos pastatomos žmonių gyvybės, metas perlipti šią baimę.